

תת"ע 11035/07/22 - לוי אברהמי נגד מדינת ישראל

בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע

תת"ע 11035-07-22 מדינת ישראל נ' אברהמי
תיק חיצוני: 30154982752

לפני
המבקש
נגד
המשיבה
החלטה

כבוד השופטת איילת גרבי
לוי אברהמי
מדינת ישראל

1. זו החלטה בבקשת המבקש לביטול כתב האישום בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) התשמ"ב - 1982.

2. ביום 30.7.22 הוגש נגד המבקש כתב אישום המייחס לו ביצוע עבירה של נהיגה במהירות של 116 קמ"ש בדרך בה מותרת מהירות מירבית של 90 קמ"ש מיום 7.7.21, בניגוד לתקנה 54(א) לתקנות התעבורה.

ביום 6.10.22 ביקשה המשיבה לדחות את מועד הדיון לצורך תזכורת תביעה בלבד, ובתוך כך ציינה כי עד אז תעדכן את המבקש בדבר ההחלטה.

ביום 18.12.22 הודיעה המשיבה כי בכוונתה להמשיך בהליכים וביקשה לזמן את המשיב לדיון הבא.

למועד הדיון הבא המבקש לא התייצב, שכן לא זומן כדיון.

3. ביום 13.7.23 ובעת שהמבקש יוצג בידי בא כוחו, ביקש כי המשיבה תבהיר טרם כפירתו בעובדות כתב האישום, את מקור סמכותה של המשיבה לתקן דוח שנמסר בידי שוטר, כאשר האזרח ביקש להשפט על אותו דוח שנמסר לו, ואולם לאחר שהועבר הדוח לאישור תובע, זה מחליט על דעת עצמו ומבלי להודיע לאזרח, כי הוא מתקן את כתב האישום, ומגיש כתב אישום אחר לבית המשפט מבלי להודיע כי כתב האישום תוקן.

המשיבה ביקשה להתייחס בכתב לטענות המבקש והדיון נדחה על מנת לקבל תגובתה בכתב של המשיבה.

4. ביום 31.7.23 הגישה המשיבה תגובתה לבקשה זו, וביום 5.9.23 הגיש המבקש בקשה מפורטת לביטול כתב האישום, ותגובת המשיבה על בקשה זו לא נתקבלה, על אף החלטתי להגשת תגובה עוד ביום 5.9.23.

טענות הצדדים

עמוד 1

5. בבקשת המבקש לביטול כתב האישום ציין כי למשיבה אין כל סמכות מוקנית לתיקון כתב האישום, כאשר מדובר בעבירת קנס וכאשר למבקש נתונה הברירה להישפט. המבקש הפנה לפסיקה רלוונטית לטענתו וציין כי אין מדובר בכתב אישום "רגיל" ועל כן הפרוצדורה הרגילה של ההליך הפלילי אינה אותה פרוצדורה המתקיימת בעבירות קנס.

עוד הפנה ב"כ המבקש לכך כי כפי שנפסק בעפ"ת 49254-04-18 **אבי קורצברג נ. מ"י**, הדין לא תוקן באופן המזהיר נאשמים שקיבלו דוח ברירה, כי עלולים הם לעמוד בפני מספר אפשרויות, בין היתר תיקון כתב האישום בבית המשפט, וכי אף בהודעות המשטרה למקבל הדוח כפי שאלה מופיעות בגב הדוח, אזהרה זו אינה מופיעה ובכל הנוגע לבקשה להישפט, לא מופיעה כל אזהרה רלוונטית.

בנסיבות אלה, טוען ב"כ המבקש כי תיקון כתב האישום כפי שנעשה אינו סמנטי אלא מהותי וללא סמכות שבדין ועל כן יש להורות על ביטול כתב האישום.

6. בתגובת המשיבה כפי שהוגשה לבית המשפט ציינה כי התיקון המדובר הוא טעות סופר בהקלדת מספר הרכב ובהתאם לסעיף 91 לחוק סדר הדין הפלילי, רשאי תובע בכל עת עד תחילת המשפט לתקן את כתב האישום, ומשמדובר בנאשם אשר קיבל הודעת תשלום קנס וביקש להישפט בגינה, הוגש לבית המשפט כתב האישום עם הפרטים הנכונים וכי הנאשם לא קיבל לידו כתב אישום אלא הודעת תשלום קנס.

עוד טענה המשיבה כי כתב האישום אשר הוגש לבית המשפט כלל את הפרטים הנכונים, קרי תיקון מספר רכב, כפי שניתן לראות בבירור במצלמות הגוף.

דין והכרעה

7. ב"כ המבקש הפנה לפסיקה רלוונטית באשר למהותם של סדרי הדין הרלוונטיים לעבירות מסוג ברירת קנס.

8. בת"א (184784-08-16) **מ"י נ. דקל עצמון**, הפנה בית המשפט לרע"פ 7752/00 **עו"ד שמחה ניר נ. מ"י**, בו סקר בית המשפט העליון את מהותן ואופיין של עבירות ברירת קנס, ובכלל זה עבירות של ברירת ברירת משפט וקבע כך:

"בשל אופיין המיוחד של ברירת קנס (בכלל זה העבירות של ברירת משפט), שהגשת כתב אישום בגינה אינה מותנית בקיומה של חקירה, נקבעו להן סדרי דין מיוחדים שנועדו לפשט את הליכי האישום בעבירות אלה ואת הליכי הזמנתם לדין של הנאשמים בביצוען... הודעת תשלום קנס הנמסרת לנאשם בפתח ההליך אמורה (בהתאם לסעיף 228(ב) לחוק) לכלול גם את פרטי העבירה." (ההדגשה אינה במקור - א. ג.)

ובהמשך:

"נראה כי בשונה מההודעה לתשלום קנס שהיא מסמך מהותי ומסירתה לידי הנאשם היא הפותחת את ההליך - "הזמנה למשפט" אינה אלא אמצעי דיוני - טכני, שמטרתו להביא לידיעת הנאשם את המקום והמועד שבהם יתקיים המשפט... הלוא היוזמה לקיומו של המשפט בסוג זה של עבירות לא באה מצד הרשות, אלא מצידו של הנאשם, שבהודעתו על רצונו להישפט (על העבירה המסוימת אשר יוחסה לו בהודעה על תשלום קנס) עשה שימוש ב"ברירת המשפט" שהוענקה לו בחוק." (ההדגשה אינה במקור - א. ג.)

בהמשך מדגיש בית המשפט כי אמנם הוראת תקנה 44 קובעת כי הזמנה למשפט לפי סעיף זה דינה כדין הזמנה למשפט וככתב אישום שהומצא לנאשם, ואולם:

"תקנה 44ג אינה מורה על הגשת כתב אישום לבית המשפט ועל המצאתו לנאשם, כמקובל בהליך פלילי רגיל, אלא מקימה שתי חזקות דיוניות, שמטרתן להעלות את "משפט הברירה" (שאיננו משפט "רגיל") על פסי הברור..." (ההדגשה אינה במקור - א. ג.)

9. ולענייננו רלוונטיים במיוחד דברים אלה:

"ככלל, יש להניח, לא יהיה שינוי מהותי בניסוח פרטי העבירה המובאים בנוסח ההזמנה למשפט לבין ניסוחם בהודעה על תשלום קנס. קיומו של שוני כזה עשוי, בנסיבות מסוימות, להוות פגם, ולמותר לומר כי בידי הנאשם - שבקשתו להשפט על העבירה התבססה על ניסוח פרטי העבירה בהודעה על תשלום קנס - להשיג לפני בית המשפט על קיומו של פגם כזה." (סעיף 5 להחלטה. ההדגשה אינה במקור - א. ג.)

כלומר, בקשתו של נאשם להישפט היא על העבירה המסוימת ועליה בלבד אשר יוחסה לו בדוח שנמסר לו.

10. בענייננו, השינוי אותו מבקשת המשיבה להציג כטעות סופר בלבד במספר הרכב, איננו שינוי של מה בכך, שכן ככל שמספר הרכב אשר באמצעותו בוצעה לכאורה העבירה אינו מספר הרכב בגינו נמסרה הודעת תשלום הקנס, קיימת אפשרות סבירה ביותר כי העבירה בוצעה באמצעות רכב אחר ולא באמצעות רכבו של המבקש. התיקון אם כן מתייחס לעצם השאלה האם בוצעה העבירה אם לאו (להבדיל משינוי במהות או סוג העבירה).

טענת המשיבה כי הדבר עולה ממצלמות הגוף אינה רלוונטית, שכן אלה אינן מהוות כלי לאיסוף ראיות וממילא מתעדות את רגע המפגש בין השוטר לאזרח ולא את רגע ביצוע העבירה לכאורה.

11. בעניין **דקל עצמון** שאוזכר לעיל, חזר וציין בית המשפט כי בעבירות קנס פרוצדורה מיוחדת, שונה מהפרוצדורה של ההליך הפלילי, בפרט בכל הנוגע לתוכנו של האישום, ליוזמה לפתוח בהליך וליעילות הדיון בעבירות מסוג זה:

"על כן, אין לקבל את עמדתה של ב"כ המשיבה כי זכות התיקון נתונה לה כאילו עסקינן בהליך פלילי שנפתח ביוזמת המשיבה על פי כתב אישום המוגש לפי סעיף 85 לחוק סדר הדין הפלילי".

ובהמשך ציין בית המשפט, בטרם הורה על ביטול כתב האישום, כי:

"הפעם סדרי הדין המיוחדים פועלים לחובת המשיבה. היא אינה רשאית להסתמך על ההזמנה למשפט כאילו היא בגדר כתב אישום רגיל ולתקנו על פי שיקול דעתה, אף אם טרם ישיבת ההקראה."

12. בתת"ע (ת"א) 2296-05-18 מ"י נ. **מנחם גיא**, ציין בית המשפט כי אכן במצב דברים רגיל ועל פי הוראת סעיף 91 לחסד"פ, עומדת למשיבה האפשרות הקבועה בחוק לתקן את כתב האישום ללא רשות בית המשפט, שכן טרם התקיימה הקראה.

יחד עם זאת מציין בית המשפט:

"לטעמי כאשר מדובר בעבירה מסוג ברירת משפט בה הנאשם הוא זה שבחר להישפט, הגיונם של הדברים מחייב כי תיקון כתב האישום, יהיה כפוף למגבלות ולהוראות החוק הספציפיות הדנות בעבירות מסוג ברירת משפט ואם לא לרשות בית המשפט, לפחות להסכמת הנאשם, שאם לא כן, עומדת התנהלות זו בסתירה לעקרונות הצדק וההגינות המשפטית." (ההדגשה אינה במקור - א. ג.).

13. בהמשך מציין בית המשפט כי הוראת סעיף 91 לחסד"פ היא הוראה כללית, ולפיכך עקרונות הצדק וההגינות המשפטית הקבועים בסעיף 149(10) לחסד"פ וכללי הפרשנות החלים בדין הפלילי, מחייבים כי זו תיסוג מפני ההוראות הספציפיות הדנות בעבירת ברירת משפט, **ומהם ברור כי הנאשם יישפט על העבירה נשוא הודעת הקנס, בה בחר להשפט.**

ראוי לחזור ולהדגיש כי השינוי המדובר בבקשת המשיבה לתיקון הודעת תשלום הקנס, הוא תיקון מהותי, הנוגע לעצם השאלה האם אכן היה זה המשיב, בעת שנהג ברכבו מי שביצע את העבירה המיוחסת לו, נוכח העובדה כי מספר הרכב שנרשם בהודעת תשלום הקנס, איננו מספר הרכב הנכון.

14. בעפ"ת (ת"א) 49254-04-18 **אבי קורצברג נ. מ"י**, ציין בית המשפט דברים אלה:

"עם זאת, קיים קושי של ממש בתיקון כתב האישום ובהרשעתו של המערער בנסיבות תיק זה בפרט ובעבירות ברירת קנס בכלל, בעבירה שונה מזו בה הואשם: בית משפט

עמוד 4

קמא לא היה ער לעניין זה ואף המערער לא טענו בערעורו, אבל בנסיבות מסוימות ראוי לה לערכאת הערעור לעורר מיוזמתה סוגיות ונאמר על ידי הנשיא שמגר "רשאי בית המשפט להעלות טענה (מקדמית) מיוזמתו."

ובסיום ציין בית המשפט, כפי שצטט ב"כ המבקש בבקשתו, כי:

"עמדתי היא אפוא שכל עוד לא תוקן הדין המזהיר נאשמים שקיבלו דוח ברירה שבנוסף על האפשרות שעונשם יכבד במישור הקנס ויתר העונשים האפשריים המצויינים שם, אלא הם עלולים לשאת ניקוד גבוה יותר בצד העונש שיוטל עליהם בבית המשפט, תיקון כתב אישום בבית המשפט, או הרשעה בעבירה שונה... יש עמה מידה ממשית של עיוות דין שאין להשלים עמה." (ההדגשה אינה במקור - א.ג.).

15. בענייננו דובר כאמור בעבירה אשר לכאורה בוצעה ביום 7.7.21, כאשר כתב האישום הוגש לבית המשפט כשנה לאחר מכן ביום 30.7.22. כבר בדיון הראשון ביום 6.10.22, קרי בחלוף שנה ושלושה חודשים ממועד ביצוע העבירה, הודיעה המשיבה כי תעדכן את הנאשם בדבר החלטתה לאחר שביקשה כי הדיון ידחה לצורך תזכורת תביעה בלבד.

16. בחלוף כשנה וחצי ממועד ביצוע העבירה - בדיון מיום 18.12.22 הודיעה המשיבה על כוונתה להמשיך בהליכים, וזאת מבלי לעדכן כלל את המבקש בדבר.

בדיון נוסף מיום 17.4.23 ביקשה לזמן את המבקש פעם נוספת, ובכל התקופה הארוכה כאמור, לא טרחה המשיבה לעדכן לא את המבקש ולא את בית המשפט בתיקון כתב האישום אשר בוצע כאמור ללא הודעה מראש, וללא הסכמת המבקש לכל הפחות, או באמצעות הודעה לבית המשפט.

המשיבה פעלה על דעת עצמה בתיקון הודעת הקנס, מבלי ליידע את המבקש או את בית המשפט, כאילו היתה הודעת הקנס כתב אישום "רגיל" - אך לא כך הוא.

לראיה, היה זה ב"כ המבקש שעורר לראשונה ומיוזמתו את דבר התיקון והביא אותו לידיעת בית המשפט.

17. העובדה כי כתב האישום תוקן על ידי המשיבה ללא כל הודעה או בקשה מראש, הובאה לידיעת בית המשפט רק ביום 13.7.23, כאמור על ידי ב"כ המבקש בחלוף שלוש שנים ממועד ביצוע עבירה ביום 7.7.21.

18. מדובר למעשה בתקופה של **שלוש שנים** אשר חלפו מאז בוצעה לכאורה העבירה במהלך לא הודיעה המשיבה דבר בנוגע לתיקון כתב האישום, כאשר כפי שצוין ברע"פ **שמחה ניר** שאזכר לעיל, סדרי הדין המיוחדים שנקבעו בעבירות מסוג ברירת משפט נועדו לפשט את הליכי האישום בעבירות אלה ואת הליכי הזמנתם לדין של הנאשמים

הגנה מן הצדק

19. בהתאם לסעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) התשמ"ב - 1982, לאחר תחילת המשפט, רשאי נאשם לטעון טענות מקדמיות ובהן לטעון כי הגשת כתב אישום, או ניהול ההליך הפלילי עומדים בסתירה מהותית לעקרונות של צדק והגינות משפטית.

20. בת.פ. (רח') 26030-03-12 **משטרת ישראל נ. מוחמד אזגילה**, בעמוד 12 לפסק הדין סקר בית המשפט בהקשר אחר את מהותה של "טענה מן הצדק" וציין כי המבחן לקיומה עבר שינויים בפסיקה כאשר בתחילה נקבע כי המבחן לתחולתה של הגנה מן הצדק הוא מבחן של "התנהגות בלתי נסבלת של הרשות", קרי התנהגות שערווייתית שיש בה משום רדיפה, דיכוי והתעמרות בנאשם, כאשר הכוונה היא לאותם מקרים בהם המצפון מזדעזע ותחושת הצדק האוניברסלית נפגעת (ע"פ 2910/94 **יפת נ. מ"י**).

בהמשך מבחן זה הורחב והטענה עשויה לחול כאשר קיומו של ההליך הפלילי פוגע באופן חריף או ממשי בתפישת הצדק וההגינות (ע"פ 4855/02 מ"י בורוביץ).

21. בעניין **בורוביץ** נקבעו בין היתר הדברים הבאים:

"... עם זאת אין לשלול אפשרות שהפגיעה בתחושת הצדק וההגינות תיחס, לא להתנהגות שערווייתית של הרשויות, אלא, למשל, לרשלנות, או אף לנסיבות שאינן תלויות ברשויות כל עיקר אך המחייבות ומבססות בבירור את המסקנה, כי במקרה הנתון לא ניתן יהיה להבטיח לנאשם קיום משפט הוגן, או שקיומו של ההליך הפלילי יפגע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות." (ההדגשה אינה במקור - א.ג.)

22. בין היתר בבוא בית המשפט להחליט בטענה זו עליו לשקול את בחינת האפשרות לרפא את הפגמים באמצעים מתונים יותר מאשר ביטולו של כתב האישום. בעניין זה ציין בית המשפט בעניין **אזגילה** שאזכר לעיל, כי במסגרת זו יש לקחת בחשבון טרם החלטה על ביטול כתב האישום, את האיזון בין הצורך לשמור על זכויותיו של הנאשם לבין האינטרס הציבורי בהעמדתו לדין והרשעתו:

"ככל שכתב האישום בתיק חמור יותר, נדרש בית המשפט לזהירות רבה יותר בטרם החלטה על ביטולו של אישום." (שם, בסעיף 84 לפסק הדין).

23. בעניינו אני סבורה כי חלוף הזמן הרב מאז ביצוע העבירה - שלוש שנים, כאשר למעשה דבר תיקון הודעת תשלום

הקנס לא הודע מיוזמתה של המשיבה למבקש ולבית המשפט אלא הועלתה בעת הדיון הראשון הענייני שהתקיים, על ידי ידי ב"כ המבקש, ובעיקר נוכח מהות ההליך בו מדובר, קרי ברירת קנס שעניינה עבירה של נהיגה במהירות של 116 קמ"ש במקום 90 קמ"ש, והשינוי המהותי בכתב האישום עליו הודיעה המשיבה - כל אלה יש בהם כדי לפגוע באופן ממשי בתחושת הצדק וההגינות ובהמשך ניהול ההליך.

כפי שצוין קודם לכן, ההליך של ברירת קנס במהותו אמור להתברר ולהסתיים באופן פשוט ומהיר, כאשר ככל שבוחר בכך הנאשם, הוא זה שיוזם את המשכו של ההליך בבית המשפט באמצעות בקשתו להשפט, ועל העבירה נשוא הדוח שנמסר לו, ועליה בלבד.

24. משחלפו שלוש שנים מאז ביצוע העבירה ואשמתו של המבקש טרם התבררה בעטייה של התנהלות המשיבה כפי שפורטה לעיל, ומשמדובר בעבירה מסוג ברירת קנס ולא בעבירה חמורה באופן יחסי לעבירות התעבורה, אני סבורה כי דין בקשת המבקש להורות על ביטול כתב האישום להתקבל.

25. בנסיבות אלה אני מורה על ביטול כתב האישום.

ניתנה היום, ה' טבת תשפ"ד, 17 דצמבר 2023, בהעדר הצדדים.